

Triceps

Kisbada halála (6)

Minden nemzedék vágyakozik valami éteri élményre, és miután nem kapja meg, kimondja keményen ítéletét a Zéletről. Az én generációm (az ötvenes években születettek) Nepálban szeretett volna jóféle füveket szívni, a tantrikus szex és a Jefferson Airplane révületében. Ehelyett többszörösen pofán és tökön rúgták, s rettentő csalódottságát a *„Ne higgy senkinek 30 fölött!”* maximába sűrítette. A hatvanas években világra jött

nemzedékkel ez pontosan fordítva történt meg: először kibaszódtak az életből, és csak később kezdtek el illó szellemi és anyagi javak után sóhajtozni. Tibike, a punkon és újhullámon felcseperedettek savószemű vátesze, húszévesen így öntötte axiómába értékítéletét: *„Nyakig a szarban, mint hal a vízben.”* Tíz évvel az idealista lángolás után ő már a lóvéra, a kurvákra és a vinjakra szavazott.

Különösen nehéz nekem egy olyan kontroverz személyiségről beszélni, mint Bada Dada, a mi Tiborunk, az én Kisbada barátom, aki egyszerre volt „túrhetetlen idióta” és „megváltó zseni”. Valójában minden rajongói túlzás és értetlenkedő ellenségesség hamis: csak nagyon kevesen tudták róla, hogy bölcsészkart és grafikai szakiskolát végzett, és tökéletesen tisztában volt a magyar helyesírás és a festészeti technikák szabályaival. Egyébként meg fütyült rá, ki mit gondol róla, nem lehetett sem benyalni, sem behúzni neki. Az élete totálisan a művészetről szólt, és nem is nagyon tett különbséget e kettő között.

„Evezz, evez az Élet tengerén, / de ki ne köss a Boldogság szigetén! / Legyen erőd tovább evezni, / és a Boldogság szigetén kikötni!” A versike, melyet kisiskolás korom emlékkönyvéből vettem, valamelyik jóindulatú, bár kevésbé jó emlékezőtehetségű pajtásom jóvoltából furcsa értelmet kapott: az életről szóló sztereotip kvázibölcsességek „tengeréből” a filozofikus mélységű/magasságú, vagyis konfliktusokkal, ellentmondásokkal és paradoxonokkal terhes igazságok „szigetére” emelkedett. Ilyenek voltak Tibi versei és grafikái is: a Nagy Kérdéseket bádogdobbal hírül adó és ugyanakkor verebet fogó ösztönös alkotói szenzibilitás tragikomikus képzetei... Kisbada *írástagadó* költő volt: érzelmeit nem korlátozta bonton, szellemét szórend és helyesírás. Modor, illem, jólneveltség, divat, közsokás nem ütötte át „ős-avantgárd” koponyáját. Ki volt ez a Blek Men, aki talpával a Művészet ege felé szállt? Szemüveges, fehér néger. Pinokkió, a partizán. Rajzszöge minden pikasszó szemébe beleáll.

Az újvidéki Forum Kiadóház lépcsőházában találkoztam vele életemben először, '84-ben, mentem fel a Sympó szerkesztőségébe, ő meg vágatott lefelé, és amikor szembekerültünk, rám kiáltott: *Lántosé, té kárátébilder vágy,*

bássz bē nekem egyet! Ott erősködött, iszonyú telepi tájszólásban hadart, én meg elröhögtem magam. Rögtön szimpatikus lett. Jöttek azután, váratlanul és kéretlenül, a hülye haverjaival, a Máriás Bécivel, Ecet Gyurival, Rátgéber Öcsivel, és eszement művészeti ötletekkel bombáztak bennünket. Nagyon szerettük őket, a Kerekes meg csak annyit mondott: *Pánk!*, ami a legnagyobb, cinikus dicséretnek számított nála. Kirobbanóan tehetségesek és szélsőségesen kíméletlenek voltak, Kisbadával az élen, aki, mint egy igazi „természeti kincs”, soha „nem kukoricázott”. Azonnal megtámadták a begyöpesedett vagy szépelgő vagy modernizáló vajdasági irodalmat és festészetet, utálták is őket rendesen.

Szerveztem Szabadkán egy 24 órás, többnyelvű költői maratont, amelyet a Városi Könyvtárban tartottunk, és felvonultak egész Jugoszláviából a neves avantgárdok: Valent, Mandić, Pashu, Vukov, Ladik, Slavko... Kisbada a Doktor Zsivágó Dark Stars nevű bandájával érkezett, benyomultak a szerb igazgató patinás irodájába, és azonnal megitták az összes repi piát. Durva artpunkt játszottak, a Béci eksztatikusan fújt, a Kisbada meg ordítva skandálta legjobb verseit. Nagy sikerük volt, akkor hallottam először az *Apa kocsit hajt* számát, ott nyisztegette a kopott tangóharmonikáját, teljes átéléssel és gyermeki szomorúsággal. A Sympó vajdasági lapbemutatóin mindig velünk volt, az újvidéki magyar tanszéken rábeszélte, hogy basszus, gitározzak és énekeljek vele duettet, elő is adtuk a Talking Heads magyar variációját: *„Dísz íz nót máj ház – dísz íz nót máj bojler! Dísz íz nót máj feleség – dísz íz nót máj konnektor!”* Kész röhej volt, a két akkordról nem is beszélve, amit nem tudtam lefogni, csak az elismerő szájba köpés hiányzott a közönség részéről, mint az angol pánkoknál.

Mikor a háború miatt valamennyien Budapestre költöztünk és megnyitottuk az underground klubjainkat, állandóan ott dekkolt, sokat vedelt és csinálta a fesztivált, de mi nem engedtük, hogy megverjék. 2007 októberében, amikor a halála után nagy harcok folytak ellene-mellette az iWiW közösségi portálon, P. Zsófi ezt írta róla: „Kimondom őszintén, én a Bada-t nem szerettem élőben. Triceps vitt le a Merzbe, télen, amikor ott nem volt sem fűtés, sem világítás. Bada az összefestett ruhájában ült a merzesek törzsasztalánál, részegen, ellenszenvesen vigyorogva, azzal a három fogával. Triceps nagy tisztelettel bánt vele, hozott neki *bada-fröccsöt* (ez 2/3 víz volt fehérborral, hogy ne örüljön meg). Amíg felmentem az (egyetlen) toalettbe, haha, Bada megitta a boromat, majd vigyorogva, *picsanéni, kukurikú!* felkiáltással elővette a farkát és kitette az asztalra... Ez nem (csak) róla szól, hanem valamennyiünkről, akik ebben a nyomorult sorsban osztoztunk/osztozunk vele...”

1993 szeptemberében a Tilos az Á-ban játszottak. A telepi titánokat a lépcsőgátdorban találom meg, sört iszunk, viccelődünk. Idegeskedés nincs: nem próbáltak össze, de annyit hagniznak élőben, hogy ez már szükségtelen. Rockot meg az Isten sem akar játszani. *Máj dzsenerésön!* Doktor Máriás köszönti a népet, emlékekről motyog, ő fog basszgitározni és trombitálni élesen. Kovács Bence a másik gitárnál, a doboknál az irokéztarajos Imánuel. Ferge-teges tempóban elkaszál tíz szám: panelpunk és nowave mjúzik, Bada Dada recitál és kántál. A feszes és a kibicsakló, a tiszta és a hamisba hajló organikus keveréke. A Jugoszláv Tudósok, akik se nem délszlávok, se nem tudósok, hideghengerműként üzemeltek. Amióta „döglött katonák felől fúj a szél”, a noviszádi vekkerstekkerék megkomolyodtak és megkeményedtek. *Mojá generációjá!*

A dalok gerincét Kisbada verselményei, álnaiv tézisei és álbölcs rigmusai, állba verései képezik. Képzavar és bezavarások, Malevics és Conan. Analfabéta lírája lenyűgözi, röhögésre és picsogásra készíti közönségét. A DISCO BÁR labor és terep: fuck és kuss; kuss és fuss. A KLEIDER BAUER körüti illúviúma: az aszfaltba bemosott konfekciós felhalmozódás, csapadékös éghajlatú területeken. A PICSÁBA ELMENT AGY imbisze: kis adagonként megformázott, aszpikos-taknyos hidegkonyhai készítmény. A BÁTÓR VENTILÁTOR nec pluribus impar lázadása: nincs hozzá fogható! A NE FŰRÉSZELD A LÁBAMAT aszúr gesztusa: dal helyett elektromos fűrésszel kedveskedek nektek. A TUDD ÉS TEDD sztahanovista virtusa: klöpli faszolás, vert csipke tonnái. A PÉNZT PINÁT PÁLINKÁT! praecoxa: praliné és plömpli és prozit! A Ceylonba küldött tarka NEYLON: fejük felett elröpül a nikkel szarvár... A hálás nép tombol, skandalva kéri az örökzöldeket. *Akarjátok a Szabó Rozáliát?* – kérdi a sztár. Oh, yeaha. Mint ahogyan azt a költő is megírta: ötlet „agyonbaszta a villám”.

Három kafa kiállítása volt nálunk az évek folyamán: az *Egy ilyen srácnak a diszkóban a helye* és a *Walk this Way* a Black-Black Galériában (1998/2001), meg a *Cseresznyéskert* a Merz Házban (2003). Mindig valami szélsőségesen komikus performansszal nyitott, a legjobb a „dada karaoke” volt, amikor két működő NDK-s mosógépcentrifugán állva énekelte a Demisz Russzószt meg a Boney M átköltött dalait. Miután kimaradt a Tudósokból, Gas és Judy kísérték zenével, mindenfajta egyestés neveken: Hevi Metál Metil Haver, Bada Csony és a Mosoly Trió, meg ilyenek.

Törzshelyén, a Katapult Kávézóban találkoztam vele életében utoljára, ahol évente kiállított, és minden pincérnőnek adott ajándékba grafikát. Akkor már kilenc hónapja absztinens volt, csak egy alkoholmentes sört szopogatott. Animációs filmet akart készíteni a Zrem Stúdióban, *Újjászületés* címen, centire megtervezték. Többet nem jelentkezett, és két hét múlva öngyilkos lett. Halála „misztikus és egyszerű” – ahogyan ő fogalmazná. Délelőtt még fürdőnadrágot vásárolt magának, mert a szerelmével azt tervezték, hogy a hét végén lemennek a Balcsira. Egy körül a szállító elvitte a festményeit, mert másnap kiállítása nyílt volna a Multiplexben. Késő délután a szülei, István és Johanna hazaérkeztek Jugóból. Látták, hogy a műtermében, a fotelban ül, és azt hitték, szundikál. Szóltak neki, hogy kész a vacsora. Akkor vették észre a nyakán az elmetszett ruháskötelet. Már órák óta halott volt. Felakasztotta magát a csillárra, de valaki levágta. Mindhárom bejárati ajtó nyitva volt, és a konyhai asztalon érintetlenül 200 euró. A rendőrségi nyomozás eredménytelenül zárult, a szobájában nem találtak vágóeszközt, sem bűcsülelet. Mikor a hamvait a Dunába szórták, elszívtam egy doboz mezítlábas cigit, és az emlékére malevicsi keresztet égtem a bal alkaromba.

EZREDVÉGÜNK. ESZEVESEZETT EZREDVÉGÜNK. / VÉGÜNK VÉGÜNK VÉGÜNK VÉGÜNK / TE VOLTÁL EZ IDÁIG KÖTŐFÉKÜNK, / MOST PEDIG TE VAGY AZ EZREDVÉGÜNK. / MERT MI VOLT EZ IDÁIG? / LEGELTÜNK CSAK A FŰTŐL FÁIG. / ÉS DICSEKEDTEM FŰNEK, FÁNAK, / HOGY ELTON JOHN BEZAVART A NAGYMAMÁNAK. / ÉS? EZREDVÉGEM? / EZ IDÁIG TE VOLTÁL AZ ESZMÉNYKÉPEM! / MOST PEDIG BASZLAK SZÉP SZERÉNYEN. / HOLDFÉNYBEN AZ ÉJJELISZEKRÉNYBEN. / MERT NAGYON IS JÓL TUDJUK, / HOGY 5 PERCCSEL MŰLÖTT EL FÉL TÍZ, / ÉS SZARUNKAT NEM MOSSA LE AZ ÁSVÁNYVÍZ. [Bada Dada verse, 1999]

Budapest, 2010. október 28.